ಎಚ್. ಪಿ. ಶಶಿಧರಮೂರ್ತಿ

# ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಸಂಶೋಧನೆ: ಆಧುನಿಕ ಕಾಲ (೧೮೦೦-೧೯೫೬)

ಈ ಲೇಖನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇರೀತಿ, ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗೆಗೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಅಂದರೆ ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಸ್ವಾನುಭವ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು (Memoirs), ಆತ್ಮಕಥನಗಳು (Autobiographies), ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳು (Biographies) ಹಾಗೂ ಬಿಡಿ-ಬಿಡಿಯಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

**ಇದುವರೆಗಿನ ಸಾಧನೆ :** ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಆಗಿರುವ ಸಾಧನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ್ದು ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಾಹಿತಿಕೋಶಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ. ಒಂದು ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳ ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ತಯಾರಿಕೆಯ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ರೆವರೆಂಡ್ ಜಿ. ರಿಚ್ಟರ್ ಸಂಕಲಿಸಿರುವ *Manual of Coorg : A Gazetteer of the National Features of the Country and the Social and Political Condition of its Inhabitants* (೧೮೭೦) ಇಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬಿ. ಲೂಯಿ ರೈಸ್ *Mysore and Coorg: A Gazetteer* ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟ (೧೮೭೭) ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಯೂ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆಯೂ ಇವೆ. *The Imperial Gazetteer of India* ಸಂಪುಟಗಳ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಸರ್. ವಿಲಿಯಂ ಹಂಟರ್‌ರವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಇವು ಬಂಗಾಳದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವಾದ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸಿ. ಹಯವದನರಾವ್ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ೯ ಸಂಪುಟಗಳ *Mysore Gazetteer* ಬಗ್ಗೆ ಸರ್. ಫ್ರಾಂಕ್ ನಾಯ್ಸ್‌ರವರು "ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಭಾರತದ ಇನ್ನಾವದೇ ಭಾಗದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಯತ್ನ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಂಬೆ-ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪವಾಗಿ ವೆಂಕಟರಂಗೋ ಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ *Gazetteer of the Bombay Karnataka on the Districts of Dharwar, Belgaum, Bijapur, Kanara with the Southern Maratha States* (೧೮೯೩) ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ

ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವಿನಾ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆಯು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ *Karnataka State Gazetteer* ಎಂಬ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಯು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಇವುಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕ ಡೈರೆಕ್ಟರಿಗಳು, ಇಯರ್ ಬುಕ್ಕುಗಳು, ಪ್ರವಾಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು, ಪ್ರವಾಸಿಗಳ ಕಥನಗಳು, ನೀಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕದ ಅದೆಷ್ಟೋ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸ ನೀಡುವಂತಹ ಕೃತಿ ಇನ್ನೂ ಬರಬೇಕಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಲು ಇದುವರೆಗೆ ಆಗಿರುವ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದವೆಂದರೆ, ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಮತ್ತು ಕೇಶವಭಟ್ಟರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ' (೧೯೭೦), ಆರ್. ಆರ್. ದಿವಾಕರ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ *Karnataka Through the Ages* (೧೯೬೮) ಮತ್ತು ಇದರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಪರಂಪರೆ' (೧೯೭೦) ಈ ಕೃತಿಗಳು ಆನುಷಂಗಿಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಲೇಖಕರು ರಚಿಸಿರುವ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಕಲನವಾದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಲೋಪ ದೋಷಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಾರಿ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಡಾ॥ ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿಯವರ *The Heritage of Karnataka* (೧೯೫೩), ಡಾ॥ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತರ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ' (೧೯೭೩) ಮತ್ತು ಡಾ॥ ಎಚ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಆರ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಇವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ' (೧೯೭೯). ಇತಿಹಾಸದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಈ ಕೃತಿಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ; ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿಯವರ ಕೃತಿಯ ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಯೂ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಭುಗಳ 'ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ವಂಶಾವಳಿ' (*The Annals of the Mysore Royal Family*). ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟ(೧೯೧೬)ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೯೯ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಆಗುವವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವು ಲಭ್ಯ; ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟ(೧೯೨೨)ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೯೯ ರಿಂದ ೧೮೬೮ನೇ ಇಸವಿ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವು ಲಭ್ಯ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಹಳೆಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಜಿ. ಆರ್. ಜೋಸ್ಯರ್‌ರವರ *History of Mysore and the Yadava Dynasty* (೧೩೯೯-೧೯೫೦) ಮತ್ತೊಂದು ಅಧಿಕೃತ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ (೧೯೫೧). ಹೆಸರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಇನ್ನುಳಿದ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ, ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ *Mysore Under the Wodeyars* (೧೮೯೯), ಎಸ್. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ *Mysore Through the Ages* (೧೯೩೪), ಸಿ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯವರ *The Golden Age of Mysore* (೧೯೩೯) ಮತ್ತು ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ *Mysore from the Rendition to the Installation of Krishnaraja Wodeyar* (೧೯೦೨),

ಎಂ. ಶಾಮರಾವ್‌ರವರ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳ *Modern Mysore* (೧೯೩೬) ವಿಪುಲವಾಗಿ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿರುವ ಅಧಿಕೃತವೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ ಗ್ರಂಥವೆಂದರೆ ಎಂ. ಕರಂಜಂದರ *Mysore-The Model State* (೧೯೪೧).

ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಕರ್ನಲ್ ಮಾರ್ಕ್ ವಿಲ್ಕ್ಸ್‌ರವರ *History of Mysore, Coorg and Its Rajas* (೧೮೫೭) ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಜೆ.ಡಿ.ಬಿ. ಗ್ರಿಬಲ್‌ರವರ *Two Native States - Hydrabad and Mysore* (೧೮೮೬) ಮತ್ತೊಂದು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುವ ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿ. *Mysore's Part in the War (1914-1918)*ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ(೧೯೧೯)ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಜಾಗತಿಕ ಸಮರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಹಾಯದ ವಿವರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿ. ರಂಗಾಚಾರ್ಲುರವರ *British Administration of Mysore* (೧೮೭೪) ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಮಿಷನರುಗಳ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ದಿಟ್ಟ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಟೀಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ವೇದವಲ್ಲಿಯವರ *Administrative History of Mysore (1902-1927)*, ಕೆ. ಎನ್. ವಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ *The Administration of Mysore Under Sir Mark Cubbon*, ಕೆ. ಎನ್. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ *An Introduction to the History of Administration of Mysore* (೧೯೩೭), ಎಚ್. ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾವ್‌ರವರ *Mysore Administration*, ನಾರಾಯಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸಚಾರ್‌ರವರ *The Mysore Prdhans* (೧೯೦೨), ಜೇಮ್ಸ್ ಮ್ಯಾನರ್‌ರವರ *Political Changes in an Indian State : Mysore (1917 – 1955)* (೧೯೭೭) ಮುಂತಾದವು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯೂ ಆದ ಸಂಶೋಧನ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಜೇಮ್ಸ್ ಮ್ಯಾನರ್ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ॥ ಎನ್. ಎಚ್. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ *British Relations with Surapur* ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದ್ದು ಅಭಿಲೇಖಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ॥ ಬಿ, ಮುದ್ದಾಚಾರಿಯವರ *Mysore-Maratha Relations in the 17th Century* ಒಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಫಜ್ಲುಲ್ ಹಸನ್‌ರವರ *Bangalore Through the Centuries* (೧೯೭೨) ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಬ. ನ. ಸುಂದರರಾಯರ **'ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಭವ್ಯ ಇತಿಹಾಸ'**ವು (೧೯೮೫) ಓದಬಹುದಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ನಿಗಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಮಿತಿಮೀರಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳೊಡನೆ ಇದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದಿತ್ತು. 'ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ' (೧೬೦೦–೧೮೦೭) ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಒಂದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ತಾರೀಖುಗಳನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಅಧಿಕೃತ ಚರಿತ್ರೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಅಂಬರ್‌ಕ್ರಾಂಬಿ (೧೮೦೮) ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಿ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ *A Souvenir on Coorg* (೧೯೬೦) ಮತ್ತು 'ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ' (೧೯೭೪) ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಕೃತಿಗಳು. 'ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ' ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು

ಅನುಸರಿಸಲು ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥ ಎನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕವೇನೋ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಭಿಲೇಖ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಡವಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದ ಕೃತಿ ಎನ್ನುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಭಿಲೇಖಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ದಿಟ್ಟ, ಅಷ್ಟೇ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ಐ.ಎಂ.ಮುತ್ತಣ್ಣನವರ *History of Karnataka* ಮತ್ತು *A Tiny Model State of South India* ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಎನ್. ಹೆಗ್ಡೆಯವರ 'ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಚರಿತ್ರೆ' (೧೯೧೩), ಗಣಪತಿ ಐಗಳ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಇತಿಹಾಸ', ಎಸ್. ಸಿಲ್ವರವರ *History of Christianity in Canara* (೧೯೫೭) ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಓದಲೇಬೇಕಾದ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು ಹೊರತಂದಿರುವ 'ಕಿತ್ತೂರುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ—ಏಳು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು' (೧೯೭೬) ಮತ್ತು ವಿ. ಜಿ. ಮ್ಯಾರಿಹಾಳರ 'ಕಿತ್ತೂರಿನ ಇತಿಹಾಸ' (೧೯೭೭) ಇವು ಕಿತ್ತೂರುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಅದು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಚಳವಳಿ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ, ಡಿ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ 'ರಾಜ್ಯಾಭಿಯೋಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ ಅಥವಾ ಅಮರಸುಳ್ಯದ ಕಾಟಕಾಯಿ' (೧೯೪೮) ಎಂಬ ಕಿರುಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು *The South Kanara Insurrection* ಮತ್ತು ತಿ. ತಾ. ಶರ್ಮರವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ' (೧೯೫೭). ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಮತ್ತು ಜಿ. ಎಸ್. ಹಾಲಪ್ಪ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ *History of Freedom Movement in Karnataka* (೧೯೬೨) ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿ. ಗೋವಿಂದ ರಾಜಾಚಾರಿಯವರ *Role of the State of Hyderabad in the Uprising of 1857* (೧೯೭೨), ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುರಪುರದ ರಾಜಾ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ, ಮುಂಡರಗಿ ಭೀಮರಾಯ ಮುಂತಾದವರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. *The Freedom Struggle in Hyderabad (1800–1947)* ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಹೈದರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಬಂಡಾಯಗಳ ವಿವರಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. *Freedom Struggle in Bombay Presidency* ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆ–ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಬಂಡಾಯಗಳ ವಿವರಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಲೇಖ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು: ನಾಡಿಗ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಆಗಸ್ಟ್ ವೀರರು' (೧೯೪೭), ಎಂ. ಬಿ. ಬೂದಿಹಾಳು ಮಠ ಇವರ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ' (೧೯೪೮), ಆರ್. ಆರ್. ದಿವಾಕರರ 'ಕರ ನಿರಾಕರಣೆಯ ವೀರಕಥೆ', ಎಚ್. ಎಸ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಹೋರಾಟದ ದಿಟ್ಟಹೆಜ್ಜೆಗಳು' (೧೯೭೨) ಮತ್ತು ಡಾ॥ ಕೆ. ವೀರತಪ್ಪನವರ 'ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿ' (೧೯೭೭). ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥವೆಂದರೆ, ಡಾ॥ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸ್ಮೃತಿಗಳು'. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ೮೦೦ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಹೋರಾಟಗಾರರ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಇದನ್ನು ವಿಪರೀತ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಲ್ಲುದಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂತಹ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಯತ್ನ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಪುಟಗಳು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ ಯತ್ನಗಳ ಬಗೆಗೂ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಯತ್ನಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಆರ್. ಆರ್. ದಿವಾಕರರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಕಥೆ' (೧೯೫೬), ಕರ್ನಾಟಕ ಯೂನಿಫಿಕೇಷನ್ ಸಭಾದ *United Karnataka : A Case for Karnataka Unification* (೧೯೨೮), ಎಸ್. ಸಿರದಿಯವರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರು' ಮುಂತಾದವು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾದುವು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು: *Experiences of a Planter in the Jungles of Mysore*, ಎಂ. ಶಾಮರಾವ್‌ರವರ *Ten Years of Native Rule in Mysore* (೧೮೯೦) ; *A Decade of Modern Mysore (1926-1936) by a Mysorean* (೧೯೩೬); ಪದ್ಮನಾಭ ಅಯ್ಯರರ *Progress in Mysore-Quin-Quennial Record* (೧೯೩೧); ಸರ್ ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ *Visions of a Prosperous Mysore* (೧೯೨೭) ಮತ್ತು ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳ *Village Industries Hand Book* (೧೯೫೨); ವಿ. ಎಸ್. ಸಾಂಬಶಿವ ಐಯರ್‌ರವರ *Mysore-Industrial and Commercial : Being a Preliminary Sketch of the Resources, Industries, Trade and Commerce of Mysore State* (೩ ಸಂಪುಟಗಳು); ಸಿ. ಆರ್. ರೆಡ್ಡಿಯವರ *Education, Industry and Commerce and Local Government* (೧೯೧೬); ಜಿ. ರುದ್ರಪ್ಪನವರ *The Work of Rural Reconstruction in the Mysore State and British India-Further Reflections and Thoughts* (೧೯೩೫); ಶಂಕರ ಲಿಂಗೇಗೌಡರ *Political and Economic Life Under the Rule of H. H.Jayacham araja Wodeyar* (೧೯೪೦). ಎಚ್. ಸ್ಟೀಫೆನ್ ಬರೆದಿರುವ *Plague-proof Town-planning in Bangalore South India* (೧೯೧೪) ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಗ್ರಂಥ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು: ಜಿ. ಆರ್. ಕುಪ್ಪುಸ್ವಾಮಿಯವರ *Economic Conditions in Karnataka* ; ಎಸ್. ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯರ *Some Aspects of Economic and Social Life in Karnataka* (೧೯೭೪).

೨. **ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ:** ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ರಚನೆ ಕಾರ್ಯ ಬಹಳ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಆಗಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನಿಸದಿರದು. ಯಾವ್ಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದಾಖಲೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದೂ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯದೆ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಬಹುದು :

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ (ನಂತರದ ಡ್ಯೂಕ್ ಆಫ್ ವೆಲ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್)ಯು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್, ಧೊಂಡಿಯಾ ವಾಘ್, ಮರಾಠರು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರೂ ನೀಡಿಲ್ಲ. ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಸಂಶೋಧನೆ

ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಅಂದಿನ 'ದಿವಾನ್' ಹುದ್ದೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳೇನಿದ್ದವು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಯತ್ನ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತಷ್ಟೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯೇ ಕಾರಣ ಎಂಬಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮತ್ತು ಮರಾಠರ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧಗಳು, ಬಿಳಿ ಸೈನಿಕರ ಬಂಡಾಯ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯದ ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟ್‌ಗಳು, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಗಂಧದ ತುಂಡುಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ವಿಲೇವಾರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂಬುದರ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೇನಿದ್ದವು, ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅತಿ ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಗೌರವ ನೀಡಲು ಕಾರಣಗಳೇನಿದ್ದವು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟದ (೧೭೯೯-೧೮೬೦) ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಲು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನೇ ಇತಿಹಾಸವೆಂಬಂತೆ ಮುದ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟಿವೆ. ಅನೇಕ ಅಭಿಲೇಖಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಗಂಭೀರ ಯತ್ನಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಧೊಂಡಿಯಾ ವಾಘ್‌ನ ದಿಟ್ಟ ಹೋರಾಟ, ನಗರದ ಬಂಡಾಯ (೧೮೩೦-೩೧), ಕೊಡಗಿನ ಬಂಡಾಯ (೧೮೩೪-೩೭), ತರಿಕೆರೆ ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯಕನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಮೈಸೂರಿನ ಗಲಭೆಗಳು (೧೮೫೮-೬೦), ಇವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಬಾಂಬೆ–ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದ ವಿವರಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಧಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಠಕ್ಕರ (Thugs) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಪುಲ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಡೆಯರ್ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸದೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮಾಡಿದ ಕುಟಿಲೋಪಾಯಗಳು, ತಪ್ಪು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಫಲವಾದವು ಎಂಬುದರ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಚಿವಾಲಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವೆಂಬುದು ಯಾರ ಗಣನೆಗೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ ಕುರಿತಂತೆ ಸಹ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಬೇಕು. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ವ್ಯವಸಾಯ ಇಲಾಖೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಅನುವಂಶಿಕ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು. ಇನ್ನುಳಿದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ, ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರ, ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ನೀಡಿದ ಸಹಾಯ, ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.

**ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ (೧೯೨೦-೧೯೪೭)** : ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ, ಕಾನೂನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ, ಭಾರತದಿಂದ ತೊಲಗಿ ಚಳವಳಿ, ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳವಳಿ–ಕುರಿತಂತೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ಇನ್ನೂ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣ ಕೂಡ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪೂರ್ಣ ಉಪ

ಯೋಗ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮೈಸೂರಿನ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ-ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದರೂ ಆಗಿರುವ ಉಪಯೋಗ ಅತ್ಯಲ್ಪ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕಾಳ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಿಪುಲ ಮಾಹಿತಿಯ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವ್ಯವಸಾಯ, ನೀರಾವರಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಂಟೇಷನ್‌ಗಳು, ಮಲೆನಾಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಗಣಿ ಉದ್ಯಮ—ಕುರಿತಂತೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎರಡು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಉದ್ಯಮಗಳಾದ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಬೇಕು. ಮಲೆನಾಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಭಟ್ಕಳ ಅಥವಾ ಮಲ್ಪೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸಿದ ಗಂಭೀರ ಯತ್ನಗಳು ವಿಫಲವಾದರೂ ಅಧ್ಯಯನಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿ ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನಯೋಗ್ಯ ವಿಷಯಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ವಿವರಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಭಾರಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೫೦ ರಿಂದ ೧೯೫೦ರ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕೇಳರಿಯದ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ (ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭರತಖಂಡ) ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಹಿಂದೆ ಊಹೆಗೂ ನಿಲುಕದಿದ್ದಂತಹ ಈ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು : ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಹೊರದೇಶಗಳೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು, ನಾಟಕ, ಸಿನಿಮಾ, ಕುದುರೆ ಜೂಜು, ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟು ಸೇವನೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಮದ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ, ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ಟೀ ಕುಡಿಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ, ಆಧುನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ರೈಲುಗಾಡಿಗಳು, ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳು, ವಿಮಾನ, ರೇಡಿಯೋ, ಅಂಚೆ, ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್, ಟೆಲಿಫೋನ್, ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ), ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ, ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಔಷಧಿಗಳ ಉಪಯೋಗ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣ, ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಉಪಯೋಗದ ಪರಿಚಯ, ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು, ಬೀದಿ ದೀಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಏನೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಓರ್ವ ದೀರ್ಘಾಯು ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಪೇಚಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಒಂದು ರೋಚಕ ಅಧ್ಯಯನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಲು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಂಭೀರ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅತಿರೇಕ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಮಿಲ್ಲರ್ ಕಮಿಟಿಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಜಾತಿಗಳಾವುವು ಎಂಬುದು ಬಯಲಿಗೇ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಮೈಸೂರು

ಒಂದು ಮಾದರಿ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹ, ಅದೊಂದು ಕಟ್ಟುಕಥೆ (Myth) ಮುಂತಾದ ಕುತ್ಸಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಸರ್ ಫ್ರಾಂಕ್ ನಾಯ್ಸ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಿ. ಹಯವದನರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಮೈಸೂರು ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಸಂಪುಟಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು: "It seems a pity that no attempt has been made to compare them (i. e., economic conditions) with those prevailing in British India........there is every reason for thinking that Mysore would have emerged most creditably from such a test" *(Mysore Economic Journal*, Vol .18, February,1932).

*Wilk's Histroy of Mysore*, Vol. I (Reprint 1930) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಲ್ಕ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ "Mysore is the best administered State in India" ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಲಾಗಿದೆ. ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಾದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಜೈಪುರ ೧೯೩೦ ರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮೈಸೂರಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಒಮ್ಮೆ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಳುಗೆಡವಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರು "India's salvation lies in its villages and development of agriculture" ಎಂದು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸತತವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ದಿವಾನರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೇನೆಂದರೆ, "No country can prospur unless its agricultural and manufacturing industries were equally fostered" (C. Rangacharlu) ಮತ್ತು "Agriculture and Manufacture should go hand in hand. An atmosphere congenial to the growth of industrial and commercial activities should be gradually created" (Visweswaraiah). ಮೈಸೂರಿನ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತಕರ ಎರಡು ನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೯೧೬ ಮತ್ತು ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಜಪಾನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು.

ನೈಜ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಈ ಲೇಖನದ ಅಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಲು ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೇ ಬರೆಯಬಹುದು—ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಅಪಾರ.

೩. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು : ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶದ ಬಗೆಗೂ ಅಪಾರ ಅಧಿಕೃತ ಮೂಲಸಾಮಗ್ರಿಯ ಕಣಜಗಳೆಂದರೆ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರಗಳು. ಅಭಿಲೇಖಗಳೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಸರ್ವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಈಡೇರಿದ ನಂತರ ಪರಾಮರ್ಶನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆಯೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಆಯ್ದಿಡಲಾದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು. ಇವು ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರಬಹುದು,ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಅಭಿಲೇಖಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ರಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆಂದು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅಭಿಲೇಖಗಳನ್ನು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿರಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು—ಅವು ತಮ್ಮ ಕತೆಯನ್ನು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುಗನೆದುರು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಅಭಿಲೇಖಗಳು ಅನೇಕ ಭೌತಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕಾಗದ, ಕಡತ, ತಾಳೆಗರಿಗಳು, ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಗಳು, ಮೈಕ್ರೊಫಿಲಂ, ಮೈಕ್ರೊಫಿಶ್, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳೂ ಇವೆ—ಫೈಲುಗಳು, ಭೂಪಟಗಳು, ಡೈರಿಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಲಘು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಮೊಹರುಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಪತ್ರಗಳು, ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಅಪಾರ ಗಾತ್ರದ ಅಭಿಲೇಖಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಕಂಡು ಬರುವ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರಗಳೆಂದರೆ, ೧. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ, ೨. ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ, ೩. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ, ೪. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ, ೫. ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ, ಮತ್ತು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ. ಇವುಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಏಲಿಯೆನೇಷನ್ ಕಛೇರಿ (Alienation Office) ಮತ್ತು ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಇಂಡಿಯಾ ಆಫೀಸ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಹಳಷ್ಟು ದಾಖಲೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮೂಲಗಳು ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಎಟಕುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಫ್ರೆಂಚ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಆರ್ಕೀವ್ಸ್ ಮುಂತಾದವು.

ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಗಾತ್ರದ ಅಭಿಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಂಡುಬರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದಾಖಲೆಗಳು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವೆಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು : ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಚಿವಾಲಯ ಇಲಾಖೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು (೧೮೨೦–೧೯೫೦) ; ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು (೧೮೦೦–೧೮೮೦) : ದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೋಡಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳು (೧೮೦೦–೧೮೮೧ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ಬಿಡಿ ದಾಖಲೆಗಳು) ; ಮತ್ತು ೧೯೫೬ ರಿಂದ ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ (೧೯೭೩) ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಮಠಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಸೇರಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರವು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗೀಯ ಕಛೇರಿಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಛೇರಿ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ, ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ (Oral Archives) ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ಈಗಾಗಲೇ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ, ಕೊಡಗು, ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಜೆಟ್ಟುಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಅಧಿನಿಯಮಗಳು, ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು, ಇಲಾಖಾ ಕೈಪಿಡಿಗಳು, ಆಡಳಿತದ ವರದಿಗಳು, ಜನಗಣತಿ ವರದಿಗಳು, ಸಮಿತಿಗಳ ಮತ್ತು ಆಯೋಗಗಳ ವರದಿಗಳು, ಪೊಲೀಸ್ ವರದಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೊರತರಲಾದ ಇಲಾಖಾ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು, ದಿವಾನರ, ಮಹಾರಾಜರ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿ ಮಹೋದಯರ ಭಾಷಣಗಳು, ಮುದ್ರಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಪಟಗಳು ಅಥವಾ ನಕಾಶೆಗಳ ಒಂದು ಸಂಗ್ರಹವೂ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವೇ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಟೋಪೋ ಹಾಳೆಗಳು, ರೆವೆನ್ಯೂ ಸರ್ವೇ, ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಸರ್ವೇ ಹಾಳೆಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಪಟಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ರೈಲು ಹಾದಿಗಳು, ನದಿಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತು, ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಕ್ಷೆಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ

ದಾಖಲೆಗಳು (೧೮೩೪ ರಿಂದ ೧೯೪೪) ಕೊಡಗಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಹಿಂದಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ, ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಇಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಭಿಲೇಖಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೯೨೦ ರಿಂದೀಚೆಗಿನ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವಿಂಗಡನೆ (೧೯೫೬)ಯಾದ ನಂತರ ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಸಚಿವಾಲಯದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಈಗ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪೇಶ್ವೆ ದಫ್ತರ (Alienation Office) ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕಛೇರಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿಷೇಧಿತ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಅನೇಕಾನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಿಡಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಖಾಸಗಿ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವೆಂದರೆ, ಪುಣೆಯ ಭಾರತ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕ ಮಂಡಲ, ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಇಲಾಖೆಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು. ಅನೇಕ ಮಠಗಳು–ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠ, ಪರಕಾಲ ಮಠ (ಮೈಸೂರು), ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಮಠ (ತುಮಕೂರು), ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ಮಠ, ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಠ (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ) ಮುಂತಾದವು ಮತ್ತು ಚರ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ನೆರವಾಗುವಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳ ಭಂಡಾರಗಳು ಇವೆ. ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಮತ್ತು ತಿಳಿದಿಲ್ಲದ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಉಂಟೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಈ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಅಭಿಲೇಖಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಇರುವ ಅನುಕೂಲಗಳೇನು ? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪರಾಮರ್ಶನ ಮಾಧ್ಯಮ(Reference Media)ಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ: ಅಭಿಲೇಖ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ (Guide), ವಿಷಯ ಪಟ್ಟಿ (Subject List), ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪಟ್ಟಿ (Discript-ive List), ವಿಷಯಸೂಚಿ (Index), ಕೈಪಿಡಿ (Hand Book) ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ (Calendar). ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವ 'ಪತ್ರಾಗಾರ ವಾರ್ತಾ' ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರವು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಆರ್ಕೀವ್ಸ್' ಎಂಬ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ 'ನ್ಯಾಷನಲ್ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್' ಎಂಬ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರಗಳು ಸಂಶೋಧಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆಂದು ಝೆರಾಕ್ಸ್, ಫೋಟೋ ಕಾಪಿಯಿಂಗ್, ಮೈಕ್ರೋ ಫಿಲ್ಮಿಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರತಿ ತೆಗೆದು ಒದಗಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ದುಬಾರಿ ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅನಗತ್ಯ ವಿಳಂಬ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅನುಮತಿ

ನೀಡುವ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಸರಳಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೊಠಡಿಗಳು (Reference Halls), ಉತ್ತಮ ಪೀಠೋಪ ಕರಣಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕ ವಿಲ್ಲದೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರ ಗಳ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಕರ್ನಾಟಕದಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ಇದು ನಿರಾಶೆಯುಂಟುಮಾಡುವಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ : ೧. ಪುರಾತತ್ವ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸ, ಅವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಪಾತ; ೨. ಅಭಿಲೇಖಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಗೆಗಿರುವ ಅಜ್ಞಾನ (ಮತ್ತು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದರ ನವೀನತೆ); ೩. ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ; ೪. ಪ್ರಯಾಣವೆಚ್ಚ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಮಯಾಭಾವ, ಮತ್ತು ೫. ಮರಾಠಿ, ಕನ್ನಡ, ಉರ್ದು ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ(ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಹಳೇ ಅಥವಾ ಮೋಡಿ ಲಿಪಿ)ನ್ನು ಓದಲು ಇರಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮದ ಕೊರತೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕನಿಷ್ಟ ಗಾತ್ರವು ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅಭಿಲೇಖ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರವು ಅವರನ್ನು ವಿಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.